

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЛЕКСИЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

П'ЯНОВА І.Ю., ШОТОВА-НИКОЛЕНКО Г.В.

Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна

Одним із найважливіших прогресивних принципів сучасної методики є органічний зв'язок лексики з граматикою і фонетикою. Як неможна засвоювати лексику, не вивчаючи одночасно граматичну форму слова і його вимову, так і неможна й вивчати граматику і фонетику взагалі, не враховуючи ті конкретні слова, на які повинні розповсюджуватися правила граматики і фонетики, що вивчаються.

Питанням навчання лексиці приділяється досить велика увага. В методичних працях висловлюються наступні основні питання: відбір лексичного матеріалу для вивчення і у зв'язку з цим проблема активного і пасивного словника, засоби пояснення слів, вправи, що сприяють закріпленню і збереженню слів у пам'яті.

Відомо, що лексичний матеріал має специфічні труднощі. Слово само по собі дуже складне і різноманітне явище. Кожне слово, як відомо, має визначений об'єм значень, форму і вживання. Під формою слова розуміється фонетичний та орфографічний бік слова, його структура та граматичні форми. Викликає певні труднощі об'єм значення слів у порівнянні з рідною мовою, багатозначність слів, характер сполученості одних слів з іншими, вживання слова, зв'язане з об'ємом значення та визначене конкретною ситуацією висловлювання. Крім загальних особливостей лексики як матеріалу мови, існують окремі особливості словникового складу мови, що вивчається. Так, наприклад, характерною ознакою лексики французької мови є аморфність слів, їх нерозкладність у сучасній мові. Для німецької мови характерна широко розвинена система словотворення. Обмеженість кореневих слів у словниковому складі є однією із специфічних особливостей німецької мови. Характерною особливістю англійської лексики є багатозначність та омонімія.

Цілком очевидно, що методика навчання лексиці повинна враховувати специфіку конкретної мови. Сутність відбору лексики полягає в тому, що з величезної численності слів і фразеологічних словосполучень іноземної мови відбираються тільки ті, засвоєння яких в першу чергу необхідно для досягнення поставлених цілей навчання.

Лексичний запас іноземної мови складається з двох частин – активного і пасивного мінімумів. Активний мінімум складає ядро лексичного запасу студентів, де застосовна зовнішня наочність, переклад, тлумачення слів рідною

мовою. Пасивний мінімум доповнює це ядро, де роль самостійної роботи істотно посилюється. Слова пасивного запасу в значній своїй масі надходять під час читання, у якості засобів семантизації можуть бути використані контекст, тлумачення іноземною мовою, переклад за словником, а також аналіз слів за складом. Повторення лексики повинно проходити за допомогою завдань письмового характеру (складання самостійної розповіді, що потребує відбору для тієї чи іншої теми, написання твору) та у мовленнєвих вправах – у читанні без словника, в аудіюванні, під час бесіди та переказу текстів відповідної тематики.

Створення методичної типології лексики – актуальне завдання сучасної методики навчання іноземної мови. Під типологією розуміється встановлення типів слів з точки зору тих труднощів, які вони викликають під час засвоєння. При цьому слід розрізнявати типові труднощі активного і пасивного словників, тому що їх використання відбувається у якісно різних видах мовленнєвої діяльності.

Під час розробки типології лексики іноземної мови необхідно прийняти до уваги два джерела появи труднощів у засвоєнні слів: особливості кожного слова зокрема (особливості його форми, значення, вживання) та інтерференцію, що має місце як між словами мови, що вивчається, так і між словами іноземної та рідної мови.

Підсумовуючи найбільш важливі типи труднощів для слів активного й слів пасивного запасу, можна відмітити наступне:

- 1) для пасивного словника притаманно: односкладовість слів; багатозначність і вживання одного і того ж слова в основному і додатковому, прямому та переносному сенсі; схожість слів за звучанням в іноземній мові; схожість за формою іноземних слів з українськими при розходженні у значенні.
- 2) для активного словника найбільш істотним буде: вживання слова як самостійно, так і в структурній функції; вільне й невільне вживання слова; схожість слів за звучанням, за значенням (синоніми); невідповідність засобу творення граматичної форми в іноземній та рідній мовах; схожість за значенням, але відмінність за формою іноземних слів та слів рідної мови; невідповідність об'єму їх значень та сполученості слів.